

1 - Rikoksen uhrin oikeudet

Mitä tietoja rikoksen uhri saa viranomaisilta (esim. poliisilta tai syyttäjältä), jo ennen kuin rikosilmoitus on tehty?

Rikosprosessilaissa ei säädetä siitä, mitä tietoja pitäisi sisältyä esitteeseen, joka voidaan antaa rikoksen uhrille rikoksen jälkeen, ennen rikosilmoituksen tekemistä. Jokaisella on oikeus ja mahdollisuus ottaa yhteyttä syyttäjänvirastoon, jossa voi ilmoittaa rikoksesta, antaa lausunnon tai esittää näkökannan asiassa, joka kuuluu syyttäjän toimivaltaan. Virastoon yhteyttä ottava henkilö saa tietoja siitä, miten rikoksesta ilmoitetaan, sekä muita perustietoja oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan

Poliisin on kirjattava ilmoitukset rikoksista, joista syyte nostetaan viran puolesta.

Lisäksi jokaisella on oikeus saada asianmukaista poliisisuojelua, jos suojelun antaminen on perusteltua.

Uhrien ja todistajien tukiyksiköt, joita toimii seitsemän maakunnallisen tuomioistuimen yhteydessä, antavat uhreille henkistä tukea sekä tietoa heidän oikeuksistaan (myös teknisiä tietoja ja käytännön ohjeita). Ne antavat tukea ja tietoa myös todistajille sekä uhrien ja todistajien perheenjäsenille. Tietoja ja tukea annetaan menettelyn vaiheesta riippumatta. Uhri saa tietoja ja tukea, vaikka hän ei ilmoittaisikaan rikoksesta. Tukiyksiköt myös ohjaavat uhreja ja todistajia tarpeen mukaan kääntymään rikosuhrien tukemiseen ja auttamiseen erikoistuneiden kansalaisyhteiskunnan järjestöjen puoleen.

Rikoksen uhri (unionin kansalainen tai unionin ulkopuolisen maan kansalainen) ei asu maassa, jossa rikos tapahtui. Miten hänen oikeuksiaan suojellaan?

Uhrien ja asianomistajien oikeuksia koskevia säännöksiä sovelletaan samalla tavalla kansalaisuudesta riippumatta, koska Kroatian rikoslainsäädäntöä sovelletaan jokaiseen, joka tekee rikoksen Kroatian rajojen sisällä. Menettelyn osapuolilla ja siihen osallistuvilla on oikeus käyttää äidinkieltään.

Poliisilla, syyttäjällä ja tuomioistuimilla on rikosprosessilain ja rikoksen uhrille maksettavasta rahallisesta korvauksesta annetun lain (*Zakon o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela*) mukaan velvollisuus antaa rikoksen uhreille tietoja kyseisten lakien mukaisista uhrien oikeuksista. Tämä tarkoittaa, että syyttäjän ja tuomioistuinten on sekä ennen rikosoikeudellista menettelyä että sen kunkin vaiheen aikana tutkittava sitä mahdollisuutta, että syytetty korvaisi asianomistajalle tälle rikoksesta mahdollisesti aiheutuneen vahingon, ja tiedotettava asianomistajalle joko suullisesti tämän ymmärtämällä kielellä tai kirjallisesti joko kroaatin tai englannin kielellä tämän oikeudesta käyttää äidinkieltään ja esittää vahingonkorvausvaatimus. Syyttäjällä ja tuomioistuimilla on myös velvollisuus antaa uhrille tämän pyynnöstä yleisiä ohjeita ja tietoja korvausvaatimuksen esittämisestä ja siihen liitettävistä asiakirjoista. Esite, jossa on tietoa uhrin oikeudesta korvaukseen, ja korvausvaatimuslomake ovat saatavilla kroaatin- ja englanninkielisinä. Näiden asiakirjojen kroaatin- ja englanninkieliset versiot voi ladata Kroatian oikeusministeriön verkkosivustolta.

Jokainen uhri, joka ilmoittaa rikoksesta, saa poliisilta tietoja oikeuksistaan. Annettuaan ensin tietoja suullisesti poliisi antaa uhrille kirjallisesti tietoa tämän oikeuksista ja uhreja suojelevista ja tukevista palveluista, kuten maksuttomasta tukipuhelinpalvelusta.

Uhrin oikeuksia koskeva esite on saatavilla poliisilta muillakin kielillä kuin kroaatiksi.

Rikoksen uhreja auttavan valtakunnallisen puhelinpalvelun (numero 116 006) vapaaehtoiset antavat henkistä tukea, tietoa oikeuksista ja käytännön ohjeita. He myös ohjaavat uhreja toimivaltaisten palvelujen ja järjestöjen pariin sen varmistamiseksi, että uhrin saavat lisätietoja sekä muunlaista tukea ja apua. Puhelinpalvelua saa arkisin klo 8–20 numerosta 116 006. Palvelua on saatavilla kroaatiksi ja englanniksi, ja se on maksutonta.

Mitä tietoja hänelle annetaan, jos hän tekee rikosilmoituksen?

a) Uhrilla ja vahinkoa kärsineellä osapuolella on kahden kuukauden kuluessa rikosilmoituksen tekemisestä tai rikoksesta ilmoittamisesta oikeus saada syyttäjältä tieto siitä, mihin toimiin rikosilmoituksen tai rikoksesta ilmoittamisen johdosta on ryhdytty. Syyttäjä antaa heille tietoa toteutetuista toimituksista kohtuullisen ajan kuluessa, viimeistään 30 päivän kuluttua pyynnön esittämisestä, paitsi jos pyyntö vaarantaa menettelyn tehokkuuden. Tietojen epäämistä koskevasta päätöksestä on ilmoitettava pyynnön esittäneelle uhrille tai vahinkoa kärsineelle osapuolelle.

b) Syyttäjä voi päättää lopettaa tutkinnan, jos

- rikos, jonka henkilön oletetaan tehneen, ei ole rikos, josta nostetaan syyte viran puolesta
- olosuhteet sulkevat pois rikoksen tekijäksi oletetun henkilön syyllisyyden, paitsi jos laitton teko on tehty syyntakeettomana
- rikos on vanhentunut tai rikoksesta on myönnetty (yleinen) armahdus tai jos muut asianhaarat estävät syytetoimet ja
- ei ole näyttöä siitä, että rikoksen tekijäksi oletettu henkilö on tehnyt rikoksen.

Päätös tutkinnan lopettamisesta lähetetään vahinkoa kärsineelle osapuolelle ja rikoksen tekijäksi oletetulle henkilölle, joka vapautetaan välittömästi, jos hänet on pidätetty tai vangittu. Päätöksen lisäksi vahinkoa kärsinyt osapuoli saa rikosprosessilain 55 §:n mukaisesti tietoa siitä, miten hän voi nostaa syytteen itse.

c) Tutkittuaan rikosilmoituksen ja tehtyään tarkastuksen syyttäjänviraston tietojärjestelmässä syyttäjä voi hylätä ilmoituksen perustellulla päätöksellä, jos ilmoituksesta ilmenee, että

- rikos ei ole rikos, josta voidaan nostaa syyte viran puolesta
- rikos on vanhentunut, rikoksesta on myönnetty (yleinen) armahdus, asia on jo ratkaistu lopullisesti tuomioistuimessa tai muut asianhaarat estävät syytetoimet
- olosuhteet sulkevat pois syyllisyyden
- ei ole perusteltua syytä epäillä, että rikoksen tekijäksi oletettu henkilö on tehnyt ilmoitetun rikoksen tai
- ilmoituksen tiedot viittaavat siihen, ettei ilmoitus ole uskottava.

Syyttäjänviraston tekemästä rikosilmoituksen hylkäämistä koskevasta päätöksestä ei voi valittaa.

Jollei rikosprosessilaissa toisin säädetä, syyttäjä ilmoittaa uhrille päätöksestään hylätä ilmoitus ja hylkäämisen perustelut kahdeksan päivän kuluessa. Syyttäjä antaa myös tietoja siitä, miten uhri voi nostaa syytteen itse. Syyttäjä ilmoittaa viipymättä päätöksestään hylätä ilmoitus henkilölle, joka teki ilmoituksen, ja rikoksen tekijäksi oletetulle henkilölle, jos jompikumpi osapuoli pyytää sitä.

Jos syyttäjä ei pysty arvioimaan ilmoituksessa esitettyjen väitteiden uskottavuutta ilmoituksen perusteella tai jos ilmoituksessa esitetyt tiedot eivät anna riittäviä perusteita tutkinnan aloittamista tai näytön keräämistä koskevalle päätökselle, syyttäjä toteuttaa tutkimuksia itse tai määrää poliisin tekemään niitä.

d) Säilöönnotosta vastaavan viranomaisen on vapautettava pidätetty tai vangittu henkilö välittömästi, jos

- syyttäjä niin määrää
- pidätettyä henkilöä ei ole kuulusteltu lakisääteisessä määräajassa tai
- säilöönnotto on peruutettu.

e) Syyttäjä voi kutsua todistajia ja asiantuntijoita oikeuteen kuultavaksi näytön keräämiseksi. Kutsun kuultavaksi voi lähettää myös tutkija syyttäjän määräyksestä. Tuomioistuin voi kutsua todistajan tai asiantuntijan todistamaan näytön arvioimista koskevaan istuntoon tai osallistumaan tuomioistuinkäsittelyyn. Toimivaltainen viranomaisen vahvistaa etukäteen ajan ja paikan, jossa näyttö kerätään. Kuultavaksi kutsuttua henkilöä varoitetaan saapumatta jäämisen seurauksista.

Onko rikoksen uhrilla oikeus maksuttomiin käännös- ja tulkkauspalveluihin (poliisin tai muiden viranomaisten kanssa asioidessa tai rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Uhrilla on vahinkoa kärsineenä osapuolena rikosoikeudelliseen menettelyyn osallistuessaan oikeus

- käyttää äidinkieltään, myös viittomakieltä, ja pyytää tulkin apua, jos hän ei ymmärrä tai puhu riittävän hyvin kroaattia, tai viittomakielen tulkin apua, jos hän on kuuro tai kuurosokea.

Miten viranomaiset huolehtivat siitä, että rikoksen uhri ymmärtää heitä ja he uhria (jos kyseessä on lapsi tai vammaisen henkilö)?

Jollei erillislaissa toisin säädetä, tutkintatuomari voi kuulla todistajana alle 14-vuotiaita lapsia. Kuuleminen tapahtuu avustajan käyttämän audiovisuaalisen laitteen avulla niin, että tuomari tai osapuolet eivät ole lapsen kanssa samassa huoneessa. Kuulemisessa avustaa psykologi, pedagogi tai muu ammattihenkilö. Myös lapsen vanhempi tai huoltaja saa olla läsnä kuulemisessa, jollei tämä ole vastoin tutkinnan tai lapsen etuja. Osapuolet voivat esittää todistajana kuultavalle lapselle kysymyksiä ammattihenkilön välityksellä tutkintatuomarin hyväksynnän saatuaan. Kuuleminen tallennetaan audiovisuaalisesti, ja tallenne sinetöidään ja liitetään pöytäkirjaan. Todistajana kuultavan lapsen saa kutsua uudelleen kuultavaksi vain poikkeuksellisissa tilanteissa. Tällöin noudatetaan samaa menettelyä kuin ensimmäisessä kuulemisessa.

Jollei erillislaissa toisin säädetä, tutkintatuomari voi kuulla todistajana myös 14–18-vuotiaita lapsia. Lasta, varsinkin jos hän on rikoksen uhri, kohdellaan niin, ettei kuuleminen vaikuta kielteisesti lapsen psyykeen. Lapsen suojeluun kiinnitetään erityistä huomiota.

Todistajaa, joka ei voi saapua oikeuteen ikänsä, sairautensa tai vammansa vuoksi, voidaan kuulla tämän kotona tai muussa asuinpaikassa. Tällaista todistajaa voidaan kuulla ammattihenkilön käyttämän audiovisuaalisen laitteen avulla. Jos todistajan tilan kannalta on perusteltua, kuuleminen voidaan suorittaa niin, että osapuolet voivat esittää kysymyksiä olematta samassa huoneessa todistajan kanssa. Tarvittaessa kuuleminen tallennetaan audiovisuaalisesti, ja tallenne sinetöidään ja liitetään pöytäkirjaan. Tätä samaa todistajan kuulemistä koskevaa menettelyä voidaan noudattaa, jos todistajana esiintyvä seksuaalirikoksen, siveellisyysrikoksen, ihmiskaupan tai perheen sisällä tapahtuneen rikoksen uhri sitä pyytää. Tällaisen todistajan saa kutsua uudelleen kuultavaksi vain poikkeuksellisissa tilanteissa, jos tuomioistuin katsoo sen tarpeelliseksi.

Rikoksen uhrien tukipalvelut

Mitä kautta uhri voi saada tukea?

Uhrien ja todistajien tukiyksiköt, joita toimii seitsemän maakunnallisen tuomioistuimen yhteydessä (Zagreb, Osijek, Split, Rijeka, Sisak, Zadar ja Vukovar), antavat tukea uhreille ja todistajille, jotka todistavat kyseisissä tuomioistuimissa ja edellä mainittujen kaupunkien kunnallisissa tuomioistuimissa. Lisäksi tukiyksiköt antavat tukea perheväkivaltapauksissa rikostuomioistuimissa ja ohjaavat uhreja ja todistajia tarpeen mukaan kääntymään rikosuhrien auttamiseen ja tukemiseen erikoistuneiden kansalaisyhteiskunnan järjestöjen puoleen.

Tietoja ja tukea annetaan puhelimitse ja kun uhri tai todistaja tulee oikeustaloon. Tietoja annetaan myös sähköpostitse.

Lisätietoja on seuraavalla [Kroatian oikeusministeriön sivulla](#).

Ohjaako poliisi uhrin automaattisesti tukipalvelujen piiriin?

Tiedottaessaan uhrille tämän oikeuksista poliisi antaa tietoa myös kirjallisesti ja saattaa uhrin tietoon saatavilla olevat tukipalvelut, kuten maksuttoman tukipuhelinpalvelun numeron. Oikeuksia käsittelevä esite sisältää seuraavien yhteystiedot:

- toimivaltainen uhrien ja todistajien tukiyksikkö
- kyseisen maakunnan kansalaisjärjestöt

- rikoksen uhreja auttava valtakunnallinen puhelinpalvelu (116 006).

Miten rikoksen uhrin yksityisyyttä suojellaan?

Toimivaltaiset viranomaiset saavat kerätä henkilötietoja vain laissa säädettyihin tarkoituksiin osana rikosprosessilain mukaista toimintaansa.

Henkilötietojen käsittely on sallittua vain, kun siitä säädetään laissa tai muussa säädöksessä, ja käsittely on rajoitettava niihin tarkoituksiin, joihin tiedot on kerätty. Tällaisten tietojen myöhempi käsittely on sallittua, jos se ei ole sen tarkoituksen vastaista, johon tiedot on kerätty, ja jos toimivaltaisilla viranomaisilla on valtuudet käsitellä tällaisia tietoja muuhun laissa säädettyyn tarkoitukseen ja myöhempi käsittely on välttämätöntä ja oikeassa suhteessa kyseiseen muuhun tarkoitukseen.

Henkilön terveydentilaa tai sukupuolielämää koskevien henkilötietojen käsittely on sallittua vain poikkeustapauksissa, jos rikosta, josta voidaan määrätä vähintään viiden vuoden vankeusrangaistus, ei voida havaita tai siitä ei voida nostaa syytettä muulla tavalla tai jos rikoksen havaitsemiseen tai syytteen nostamiseen liittyisi suhteettomia vaikeuksia.

Rotuun tai etniseen alkuperään, poliittiseen mielipiteeseen, uskonnolliseen tai filosofiseen vakaumukseen taikka ammattiliittoon kuulumiseen liittyvien tietojen käsittely ei ole sallittua.

Rikosoikeudellista menettelyä varten kerättyjä henkilötietoja saa välittää julkishallinnon elimille erityislain mukaisesti ja muille oikeushenkilöille vain, jos syyttäjä tai tuomioistuimien katsoo, että nämä tarvitsevat kyseisiä tietoja laissa säädettyyn tarkoitukseen. Kun tällaisia tietoja välitetään, kyseisiä oikeushenkilöitä muistutetaan niiden velvollisuudesta suojata kyseiset henkilötiedot.

Henkilötietoja voidaan käyttää asiaankuuluvan lainsäädännön mukaisesti muissa rikosoikeudellisissa menettelyissä, muissa menettelyissä, joissa käsitellään Kroatiassa tehtyjä rangaistavia tekoja, menettelyissä, jotka liittyvät kansainväliseen rikosoikeudelliseen avunantoon, ja kansainvälisessä poliisiyhteistyössä.

Edellyttääkö tukipalvelujen saaminen rikosilmoituksen tekemistä?

Uhri saa tietoja ja tukea asianomaisen tuomioistuimen uhrien ja todistajien tukiyksiköltä tai kansalaisjärjestöltä, vaikka hän ei ilmoittaisi rikoksesta.

Uhrin henkilökohtainen suojelu, jos häntä uhkaa vaara

Jollei erillislaissa toisin säädetä, poliisi varmistaa poliisitehtävistä ja -valtuuksista annetun lain (*Zakon o policijskim poslovima i ovlastima*) 99 §:n mukaisesti uhrin ja muun henkilön, joka on antanut tai voi antaa rikosoikeudellisen menettelyn kannalta merkityksellisiä tietoja, tai heille läheisen henkilön asianmukaisen suojelun niin kauan kuin se on perusteltua, jos he tai heille läheiset henkilöt ovat vaarassa rikosentekijän tai muiden rikosoikeudelliseen menettelyyn osallistuvien henkilöiden taholta. Poliisin antama uhrin suojelu tarkoittaa ympärivuorokautista fyysistä suojelua.

Millaista suojelua on saatavissa?

Poliisi voi rikkomuksista annetun lain (*Prekršajni zakon*) 130 §:n mukaisesti määrätä tilapäisen ja enintään kahdeksan päivää kestävä turvaamistoimenpiteen, joka kohdistuu henkilöön, jota epäillään perustellusti rikoksen tekemisestä. Käytännössä tämä tarkoittaa tavallisesti kieltotuomioita, joilla epäilty kielletään käymästä tietystä paikasta tai tietyllä alueella (uhrin kodissa tai sen lähetyvillä), lähestymästä tiettyä henkilöä taikka ottamasta tai pitämästä yhteyttä tiettyyn henkilöön. Poliisi nostaa kahdeksan päivän kuluessa syytteen toimivaltaisessa rikostuomioistuimessa, joka tekee päätöksen turvaamistoimenpiteen keskeyttämisestä tai jatkamisesta. Lisäksi tuomioistuimien voi rikkomusmenettelyn aikana määrätä perheväkivallalta suojelusta annetun lain (*Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji*) mukaisesti seuraavat rikosentekijään kohdistuvat toimenpiteet:

1. pakollinen psykososiaalinen hoito
2. kieltotuomio, jolla kielletään rikosentekijää lähestymästä, häiritsemästä tai vainoamasta perheväkivallan uhria
3. häätö yhteisestä kodista

4. pakollinen päihderiippuvuuden hoito.

Tuomioistuin voi rikkomuksista annetun lain mukaisesti käyttää myös muita suojele- ja turvaamistoimenpiteitä, joilla pyritään suojelemaan uhria siltä, että epäilty lähestyy tai häiritsee häntä.

Syytetyn tutkintavankeuteen määrittämisen sijaan tuomioistuin ja syyttäjä voivat määrätä rikosprosessilain mukaisesti yhden tai useampia turvaamistoimenpiteitä, kuten kieltotuomion, jolla rikoksenteikijää kielletään käymästä tiettyssä paikassa tai tietyllä alueella, lähestymästä tiettyä henkilöä, ottamasta tai pitämästä yhteyttä tiettyyn henkilöön taikka vainoamasta tai häiritsemästä uhria tai muuta henkilöä, tai häädön uhrin kodista.

Kuka suojelemaa antaa?

Uhuri saa poliisilta tietoa kaikista oikeuksistaan, myös oikeudesta suojelemaan, eri suojeleutavoista ja toimista, joilla poliisi pyrkii suojelemaan uhria.

Arvioidaanko uhrin tilannetta sen selvittämiseksi, voiko rikoksenteikijä aiheuttaa hänelle lisävahinkoa?

Kun tutkinta on saatu päätökseen ja asiaankuuluvat asiakirjat on toimitettu toimivaltaisille rikosoikeuden elimille, poliisi ei enää arvioi uhrin tarpeita paitsi määrättyjen suojele- tai turvaamistoimenpiteiden toteuttamiseksi. Jos saadaan muuttuneita olosuhteita koskevia ilmoituksia, jotka viittaavat rikoksenteikijästä uudelleen aiheutuvaan uhkaan, poliisi toteuttaa arviointinsa ja tapaukseen liittyvien tosiseikkojen mukaisesti lisätoimenpiteitä uhrin suojelemiseksi.

Arvioidaanko uhrin tilannetta sen selvittämiseksi, voiko hänelle aiheutua lisävahinkoa rikosoikeudenkäyntimenettelyn vuoksi (rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Rikosoikeusjärjestelmä toimii (tutkinnan ja tuomioistuinkäsittelyn aikana) niin, että uhrin oikeuksia ja asemaa kunnioitetaan rikosoikeudellisessa menettelyssä rikosprosessilain mukaisesti. Tutkinnasta vastaava syyttäväviranomainen arvioi ennen uhrin kuulemista tämän tilannetta yhteistyössä rikosuhrien tukemiseen ja auttamiseen erikoistuneiden elinten ja järjestöjen kanssa. Uhrin tilanteen arvioimiseen kuuluu sen määrittäminen, onko tarpeen soveltaa erityisiä suojeletoimenpiteitä. Jos niihin on tarvetta, syyttäväviranomainen määrittää sovellettavat suojeletoimenpiteet (erityisjärjestelyt uhrin kuulemista varten, viestintätekniikan käytön uhrin ja rikoksenteikijän välisen näköyhteyden välttämiseksi ja muut laissa säädetyt toimenpiteet). Jos rikoksen uhri on lapsi, ennako-oletuksena on, että erityisiä suojeletoimenpiteitä tarvitaan, ja sellaiset määritetään. Uhrin tilannetta arvioidessa otetaan erityisesti huomioon uhrin henkilökohtaiset ominaisuudet, rikoksen tyyppi ja luonne sekä olosuhteet, joissa rikos tehtiin. Erityistä huomiota kiinnitetään sellaisiin uhreihin, joille on rikoksen vakavuuden vuoksi aiheutunut huomattavaa vahinkoa, henkilöihin, jotka ovat joutuneet rikoksen uhriksi tiettyjen henkilökohtaisten ominaisuuksiensa takia, ja uhreihin, joiden suhde rikoksenteikijään tekee heistä erityisen haavoittuvia.

Millaista suojelemaa erittäin haavoittuvassa asemassa olevat uhrin voivat saada?

Rikosoikeusjärjestelmä toimii (tutkinnan ja tuomioistuinkäsittelyn aikana) niin, että uhrin oikeuksia ja asemaa kunnioitetaan rikosoikeudellisessa menettelyssä rikosprosessilain mukaisesti. Tutkinnasta vastaava syyttäväviranomainen arvioi ennen uhrin kuulemista tämän tilannetta yhteistyössä rikosuhrien tukemiseen ja auttamiseen erikoistuneiden elinten ja järjestöjen kanssa. Uhrin tilanteen arvioimiseen kuuluu sen määrittäminen, onko tarpeen soveltaa erityisiä suojeletoimenpiteitä. Jos niihin on tarvetta, syyttäväviranomainen määrittää sovellettavat suojeletoimenpiteet (erityisjärjestelyt uhrin kuulemista varten, viestintätekniikan käytön uhrin ja rikoksenteikijän välisen näköyhteyden välttämiseksi ja muut laissa säädetyt toimenpiteet). Jos rikoksen uhri on lapsi, ennako-oletuksena on, että erityisiä suojeletoimenpiteitä tarvitaan, ja sellaiset määritetään. Uhrin tilannetta arvioidessa otetaan erityisesti huomioon uhrin henkilökohtaiset ominaisuudet, rikoksen tyyppi ja luonne sekä olosuhteet, joissa rikos tehtiin. Erityistä huomiota kiinnitetään sellaisiin uhreihin, joille on rikoksen vakavuuden vuoksi aiheutunut huomattavaa vahinkoa, henkilöihin, jotka ovat joutuneet rikoksen uhriksi tiettyjen henkilökohtaisten ominaisuuksiensa takia, ja uhreihin, joiden suhde rikoksenteikijään tekee heistä erityisen haavoittuvia.

Onko alaikäisillä uhreilla erityisiä oikeuksia?

Jos rikoksen uhri on lapsi, hänellä on uhrin yleisten oikeuksien lisäksi seuraavat oikeudet:

1. oikeus siihen, että häntä edustaa valtuutettu henkilö ja että edustamisen kustannukset maksetaan valtion varoista
2. oikeus henkilötietojen luottamukselliseen käsittelyyn
3. oikeus todistamiseen suljetuin ovin.

Lapsiksi katsotaan kaikki alle 18-vuotiaat henkilöt.

Tutkintatuomari kuulee lapsitodistajaa tai -uhria siihen tarkoitettussa istunnossa. Kutsu saapua kuultavaksi lähetetään lapsen vanhemmille tai huoltajalle.

Kun rikos johtaa uhrin kuolemaan, mitkä ovat perheenjäsenten oikeudet?

Kun rikoksen välitön uhri kuolee väkivaltarikoksen johdosta, rikoksen välillisellä uhrilla (välittömän uhrin puoliso, kumppani, vanhempi, kasvattilapsi, kasvatusvanhempi, äitipuoli, isäpuoli tai lapsipuoli taikka henkilö, jonka kanssa välitön uhri eli samaa sukupuolta olevien henkilöiden parisuhteessa) on rikoksen uhrille maksettavasta rahallisesta korvauksesta annetun lain mukaan oikeus rahalliseen korvaukseen.

Välillisellä uhrilla, joka on ollut taloudellisesti riippuvainen menehtyneestä (välittömästä) uhrista, on oikeus enintään 70 000 kunan korvaukseen lakisääteisen elatusavun menetyksestä ja enintään 5 000 kunan korvaukseen tavanomaisista hautajaiskuluista, jos välillinen uhri on maksanut ne.

Henkilöllä, jonka perheenjäsen on menettänyt henkensä rikoksen uhrina, on oikeus osallistua rikosoikeudelliseen menettelyyn vahinkoa kärsineenä osapuolena ja vaatia korvausta (joko rikos- tai siviilioikeudellisessa menettelyssä).

Mitkä ovat rikoksen uhrin perheenjäsenten oikeudet?

Välilliseksi uhriksi katsotaan välittömän uhrin puoliso, kumppani, vanhempi, kasvattilapsi, kasvatusvanhempi, äitipuoli, isäpuoli tai lapsipuoli taikka henkilö, jonka kanssa välitön uhri eli samaa sukupuolta olevien henkilöiden parisuhteessa.

Välilliseksi uhriksi voidaan katsoa myös isoisä, isoäiti tai lapsenlapsi, jos heistä yksi on välitön uhri ja jos he kaikki ovat asuneet pysyvästi samassa taloudessa ja isovanhemmat ovat olleet vanhempien asemassa.

Avoliitto ja samaa sukupuolta olevien henkilöiden parisuhteet tulkitaan Kroatian säännösten mukaan.

Jos rikoksen uhri on menettänyt henkensä, välillisillä uhreilla on oikeus korvaukseen (lakisääteisen elatusavun menetyksestä ja tavanomaisista hautajaiskuluista).

Voiko rikoksen uhri osallistua sovitteluun? Millä ehdoin? Onko rikoksen uhri turvassa sovittelun aikana?

Kroatiassa käytetään *uhrin ja rikosentekijän välistä sovittelua* ennen rikosoikeudellista menettelyä, jos rikosentekijät ovat alaikäisiä tai nuoria aikuisia. Sovittelussa noudatetaan nuorisotuomioistuinlain (*Zakon o sudovima za mladež*) säännöksiä, joilla säädetään alaikäisten ja nuorten aikuisten rikosentekijöiden erityisestä velvollisuudesta osallistua sovitteluprosessiin tuomioistuimen ulkopuolella. Jos alaikäinen rikosentekijä noudattaa tätä velvoitetta, häntä ei aseteta syytteeseen.

Vuodesta 2013 lähtien Kroatiassa on toiminut yhteensä 60 sovittelijaa, jotka ovat suorittaneet 170 oppituntia käsittävän yksivuotisen koulutusohjelman, joka sisältää luentoja, tehtäviä, roolipelejä ja ohjattuja käytännön harjoituksia sekä valvontaa. He ovat Kroatiassa ainoat ammattihenkilöt, joilla on valtuudet tarjota korjaavan oikeuden palveluja rikosasioissa. He ovat saaneet todistuksensa Kroatian sosiaali- ja nuorisoministeriöltä, tuomioistuimen ulkopuolisen riitojenratkaisun yhdistykseltä ja Unicefiltä.

Kroatian kunkin maakunnan keskuskaupungilla on tämän vuoksi oma yksikkö tuomioistuimen ulkopuolista riitojenratkaisua varten.

Missä rikoksen uhrin oikeuksia koskeva laki on saatavilla?

[Rikosprosessilaki](#)

[Rikoksen uhrille maksettavasta rahallisesta korvauksesta annettu laki](#)

■ Päivitetty viimeksi: 02/07/2025

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.